

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
G.: Zile grele	183
Gh. T.: Cântec din bătrâni	185
I. Dariu: Faceți bine la ori cine	186
G. Măican: Un izvor de înavușire	188
Moș-Trohin: Vorbe vesele	191
Despre creșterea și folosul vitelor	192
Învățătorul poporului: Un izvor de bogăție	195
Chipurile noastre	196
Știri	196

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărânimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărâtimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărânimii. Îndeosebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ Pentru România . . . 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.

ZILE GRELE.

Când așternem aceste rânduri pe hârtie sufletul ne e cuprins de cea mai adâncă amărăciune.

În România e în aceste zile frământare mare, tulburare grea al cărei strigăt răsună departe peste hotarele acestei țări. Zilele aceste sânt acolo, zile de răzvrătire, de groază. Ura care a clocotit vreme îndelungată în piepturile obidiților fără număr azi cere cuvânt, cere răsplată și cere pedeapsa celor păcătoși.

S'au răscolat țărani în Moldova. Acești oameni munciți și răbdători n'au mai putut suferi cu mâinile încrucișate nedreptățile cari le amărau traiul. S'au ridicat din umilința lor mută și azi vor să-și facă dreptate cu acea pornire înfricoșată a răzbunării care trebuie să izbucnească mai curând sau mai târziu din sufletul omului nedreptățit. Și-au lăsat bordeiele lor sărace și s'au pornit cete nenumărate de țărani din toate satele prăpădite, au tăbărit asupra vinovaților, i-au alungat din cuprinsurile lor, le-au spulberat belșugul și tihna traiului, le-au sfărmat prisosul de bogăție. În drumul lor de primejdii ei au fost oprți de batalioanele dorobanților, meniți să potolească pe răscolăți. S'a vărsat și sânge în mai multe părți și răzvrățiții încă nu s'au oprit în calea lor.

Care poate fi vina acestui rău? Vina e soartea fără seamăn de rea la care au fost aduși acești oameni. Intreagă Moldova cu câmpiile ei mănoase, cu ogoarele și livezile ei întinse a ajuns în mâna străinilor fără milă și durere. Boierii cei mai mulți și-au dat moșia lor strămoșască în arândă. Traiul și trebuințele lor îi leagă de oraș, de București sau de străinătatea care împarte mai multe mulțumiri omului dornic de plăceri, decât liniștea vieții dela țară. Moșiile au ajuns în arânda celor ce-au dat mai mult. Și cine putea da mai mult, decât acela care nu-i atins de milă și care știe dela început că se va folosi de orice mijloc iscusit ca să stoarcă câștig. Astfel arândașii cei mai mulți sânt ceata nemiluită a ovreilor fără țară, cari s'au oprit din pribegia lor fără sfârșit și s'au statornicit pe plaiurile Moldovii. Intreagă Moldova geme sub mâna lor. Sute de mii de jugăre sânt arândate unui singur jidov. Acești Fischeri mari și mici s'au icuit în sate și orașe. Iașii, Botoșanii, Fălticeni, Dorohoiul și cele mai multe din orașele Moldovii sânt coplesite de mulțimea lor.

Ei au ajuns să poarte puterea în mână.

Iată cum ne spune povestea lor dl profesor *Iorga*, ale cărui cuvinte de durere sânt smulse din sufletul cel mai curat și din dragostea oropsiților:

«Din ce trăiesc acești oameni — (Jidani!) — din ce-și fac carnea grasă, pelița albă, ochii vioi? E atâta nevoie, în satele flămânde, de rachiu, de covrigi, de pește sărat? De sigur că nu. Dar negustorul, *născut* negustor, dintr'un neam care *nu poate* face decât speculă în tot ceia ce se apucă a întreprinde, negustorul ațăță ispita; și bietul om amărît, slăbănogit în trup și în gând, se lasă, se îmbată înainte de a bea. Ce bani are, trec toți la tejghia, trec în curtea Evreului, în sacii Evreului, în hambarul Evreului toate lucrurile de vânzare pe care le-a putut aduce creștinul sau «nevasta» la acel iad de

pierzare, care e târgul; trece găina boghetă, cocoșul alintat, ouăle strânse o săptămână întregă, lemnele cărate cu osteneală din pădure, ulcica cu lapte, cu smântână, untul învelit în foaie de lipan; trece și lucrul de mână al femeii, alcătuit în lungi nopți de priveghiu la lumina opațului sau a lămpașului. Și, când s'a mântuit tot, marfă și bani, Evreul dă înainte, dă mai departe: dă pe datorie, pe «răbuș», pe ouăle ce se vor culege, pe lemnul ce se va tăia, pe laptele ce se va mulge, pe scoarța ce se va lucra. Dă înainte, bun, milos, ajutător. Cum, dincolo, «la Curte», pe moșie, proprietarul, arendașul, contabilul dau din aceeași iubire de oameni, pentru câte zile are a mai trăi omul și neamul lui.»

Nu-i așa că cunoaștem și noi firele acestei povești jalnice. Le-am așternut și noi pe hârtie și am zugrăvit atunci icoana durerilor noastre. Am rămas la noi acasă cu gândul și am spus amărăciunea noastră. Și Târnavele noastre și Murășul și Maramurășul nostru ocrotesc aceeaș jale.

În curând vor ajunge la ogașă păcii din nou tulburările de astăzi. Țăranii se vor domoli și se vor întoarce din nou la vatra lor rece. Vor munci din nou, vor asuda mai departe. Cârmuirea va trage o învățatură amară și va ușura soarta lor.

Dar noi aici la noi acasă să ne tragem seama. Să grijim pământul nostru și să punem stavilă râului.

Numai astfel ne vom putea grijii pacea muncii și tihna viitoare a mânilor asudate. G.

CÂNTEC DIN BĂTRÂNI

Pe-o vale, pe-o cărare
Eu trecui în cale,
La cea casă mare
În cea șezătoare
De nouă fecioare,

Nouă îngerei
Zece cu a gazdei,
Foaie verde 'n trei
Fiicuța gazdei
Pe fir ce 'nfiră

Tot îș lăcrămă,
 Mamăsa o 'ntrebă:
 — Pe fir ce 'nfirezi
 De ce lăcrămezi?
 Fiica cuvântă:
 — Maică, maica mea
 Cum n'oi lăcrămă
 Și n'oi suspină?
 Că știu c'am avut
 Un drăguț în sat,
 Și mi-s'a 'nsurat
 Pe mini m'a lăsat.
 Măsa-i cuvântă:
 — Lasă-l fata mea,
 Că el te-a iubit
 Cât a prețuit,
 Ș'apoi te-a lăsat
 Ca un blăstămat,
 Blăstămat să fie
 De-acum în vecie!
 — Taci măicuța mea
 Nu mi-l blăstămă —

Câte stele 'n cer
 Nici una ca el:
 Era părul lui
 Peana corbului,
 Mustăcioara lui
 Spicul grâului,
 Sprâncenele lui
 Mura câmpului,
 Obrăjorii lui
 Raza soarelui,
 Gurișoara lui
 Mierea stupului,
 Ochișorii lui
 Blaga cerului;
 Luceferi de noapte
 Două mere coapte,
 Coapte la pământ
 Neajunse de vânt,
 Coapte la răcoare
 Neajunse de soare.

Cules de Gh. T.

FACETI BINE LA ORI CINE!

*Așa se spune prin poveste, că binele
 cu bine se răsplătește.*

În America de miază-noapte, cam pe unde azi și mulți Românași de ai noștri își caută pânea cea de toate zilele, se așezase odată mai multe familii creștine din Europa. Nu departe de ele locuia o semintie băștinașă de *indiani sălbatici*, numiți și *peile roșii* spre deosebire de noi europenii, cari sântem numiți *albi*.

E ciudat lucru și am vrea să știu: cum se vor fi năvălit unii cu alții acești minunați vecini. Oare cum se vor fi purtat creștinii cu păgânii, precum și păgânii față de creștini? Ceva deosebit față de năvălirea lor unii cu alții nu putem să spunem, decât numai atât, că indienii într'o zi se hotărâră să jăfuiască, să măcelărească și astfel să prăpădească cu desăvârșire pe acei creștini. Vai de ei, când îi va călca urgia aceasta!

Creștinii spre a se apăra făcuseră între ei și păgâni un fel de despărțire ori întăritură din bușteni lungi și groși și pentru pază puseseră mai mulți pândasi și apărători armați; cu toate că

ei nu cunoșteau mai deaproape pornirile și apucăturile indienilor, dar se temeau că le vor face ceva rău ca oameni sălbatici, precum azi știu și cinstiții și binecuvântații creștini a-și face rău unii altora în paguba tuturor. Să nu-i țineți nici pe ei tocmai așa de sfinți și de buni la Dumnezeu, că vă înșelați amar!

Într'o zi un creștin pus de pază află lângă întăritura lor un indian greu bolnav. Creștinului i se făcù milă de el, îl luă în cârcă pe spate și îl duse la casa sa. Familia i-a dat într'un chip adevărat creștinesc toată îngrijirea de lipsă, până ce s'a făcut iarăș sănătos.

Părinții acestei familii aveau și o fetiță mică, care avea cea mai mare milă de indian și după priceperea ei și povata părinților da cea mai mare îngrijire bolnavului.

Indianul băgă bine de seamă lucrul acesta și prinse a o iubi foarte mult pentru îngrijirea ce-i da neconținut pânăcè s'a făcut deplin sănătos. Odată cu iubirea ce-i păstră copilei pentru aceasta începù să incolțească în inima lui, ca și un firicel de iarbă la începutul primăverii în pământul căldicel; *simțul de mulțămire sau recunoștință*, atât pentru ea cât și pentru părinții ei, cari numai pe ea o aveau și pe care foarte mult o iubeau.

Însănătoșindu-se indianul multămi frumos *prin semne*, căci *prin graiu*, fiind tare deosebiti unii de alții, nu se puteau înțelege și plecă apoi vesel și cu dor de ai săi la coliba lui.

Înainte de a povesti mai departe să nu uităm că indianul acesta știă bine hotărîrea cea îngrozitoare ce o luaseră soții săi față de creștini. Iubirea însă precum și simțul de mulțămire și recunoștință ce se născuseră în inima sa, îl îndemnau mereu ca cu orice preț să mântuiască acea familie atât de binefăcătoare pentru el față de urgia plănuită a soților săi; dar în aceeăș vreme nu voiă nici să descopere ori să vînză creștinilor taina păgânilor.

Într'astfel de încrucișare a împlinirii datoriilor de multeori să incurcă și creștinii noștri. Ș'apoi să nu ne mirăm de păgâni, când greșesc, cât trebuie mai mult să ne ciudim noi, când facem aceea ce nu se cuvine. În cazul de față însă avem de a face cu un păgân cu suflet creștin, dar nebotezat. Acest păgân va pune la grea încercare pe mulți creștini în pornirile și faptele lor numite creștinești. Despre aceasta ne vom încredința îndată într'un mod de tot uimitor pentru noi.

Într'o zi hotărîtă indianii se și încercară să aducă la îndeplinire planul lor păgănesc. Indianul nostru fù cel dintâi, care năvăli în fruntea soților săi spre familiile creștine, dar numai el singur cu nobilul scop de a nu le face nici un rău, ci numai bine, dacă va putea. El merse țântă la familia creștină, care-i făcuse bine.

Ajuns aci voiă cu ori ce preț ca prin vorbe și prin semne de tot felul să le facă cunoscută primejdia apropiată și neincun-

jurată ce-i așteptă pe creștini și în deosebi îl durea inima de acea familie. Cei din familia aceasta și ceilalți cu atât mai puțin nu înțeleseseră nimic din vorbele și semnele lui și nici nu se temeau de vre-o primejdie deosebită din partea păgânilor.

Indianul tare supărat văzând că nu-l înțeleg nici într'un chip se repezi și răpi cu puterea fetița de lângă părinți și fugi cu ea în pădure. Plânsetele și țipetele ei și ale părinților nu folosiau nimic. El tăcea și fugea cu ea, făcând cu mâna din când în când câte un semn nu prea vădit, ca și ei să l urmeze. Părinții îl cunoșteau bine, de aceea ei aprinși de o îndoită mânie se luară după el, ca să-și mântuiască fetița, căci ei credeau că *nemulțămitorul* indian le-a răpit copila pentru totdeauna.

Indianul cu fetița răpită ajuns în pădure se oprî liniștit pe vârful unui deal, de unde se vedeă destul de bine locul de unde a plecat cu fetița. Părinții sfâșiați de durere — după el; cum îl ajunseră, se repeziră cu furie la el, ca și leii când le răpește cineva vre-un pui, spre a-și scăpa copila din mâinile lui. Indianul însă mângâind fetița arată încruntat îndărăt cu mâna spre casa creștinului. Acesta uitându-se îndărăt spre partea, unde arată, cu mare durere văzû că chiar casa lui împreună cu ale celorlalți ceștini se află în flacări, căci păgânii în urgia lor jăfuiseră și măcelăriseră totul, iar caselor creștinești le dăduseră foc.

Numai acum pricepură părinții copilei că ce a vrut indianul să le spună prin graiu și prin semne și cu lacrimi în ochi sărutară mâna celui ce le-a răsplătit binele cu bine. Numai acum înțeleseseră ei, că indianul nu le-a răpit copila cu vre-un gând rău, ci numai ca să-i mântuiască pe tustrei de urgia neîndurată și neîncunjurată a soților săi păgâni.

Indianul plin de voie bună că i-a putut scăpa dela moartea sigură, cu oarecare gingășie dădû înapoi părinților copila răpită și prin niște semne duioase și pline de mulțămire, că le-a putut face și el un bine binefăcătorilor săi, se făcû nevăzut prin pădurea deasă și întunecoasă spre un luminiș, ca și cum se stinge o luminare aprinsă, după ce te-a trecut printr'un loc întunecos și necunoscut și te-a scos iarăș la lumină. Sau ca și o barcă, care după zdrobirea unei corăbii te scoate fericit la liman.

I. Darius.

UN IZVOR DE ÎNAVUȚIRE!

Oameni buni!... Veniți cu mine ca să vă arăt un orașel. Veniți pentrucă știu că nu are să vă pară rău de ceea ce veți vedea.

Orașelul este foarte minunat în felul său! Puțini dintre D-Voastră au văzut vre-un oraș închis jur împrejur cu ziduri mărețe, așa precum e orașul despre care voiesc eu a vă vorbi!..

Port din Bănat.

Orășelul meu are vre-o 4—5 mii de locuitori, cari nu fac alta, decât vecinic zidesc la case și își adună hrană ca să trăiască. Partea cea mai mare a locuitorilor sânt niște harnici muncitori, o altă parte nu lucră nimic — sânt boieri — ei trăiesc chiar cu mult mai bine decât domnii noștri. Atât rău e numai pentru ei sârmanii, că vieța li-e scurtă de tot, abia câteva luni. Mai mare peste întreg orașul e o femeie, o regină, după cum o numesc ei și după puterile cu cari o inzestrează, dar i-ar putea zice și mamă, căci toți sânt fiii ei; ea singură prășește miile de locuitori ai întregului oraș.

Zidurile orașului și mai ales intrările sânt păzite de ostași viteji înarmați cu sulite ascuțite și nu a-și da nimăru sfatul, ca să se apropie cu gânduri dușmănoase de porțile orașului, pentrucă ar păți-o rău. Dar oamenilor buni și pacinici, străjerii minunatului oraș nu le fac nici o supărare.

De altfel întreg orașul, cu locuitorii lui împreună nu e prea mare și D-Voastră a-ți putea să-l ridicați în mâni fără nici o greutate, ca pe o jucărie și să-l duceți dintr'un loc într'altul. Dar iarăș trebuie să vă spun, că numai așa a-ți putea să-l ridicați dacă a-ți ști să vă înțelegeți cu păzitorii și să vă puneți cu frumușelul pe lângă dâșșii, ca să nu vă ia la bătae.

Oameni buni, eu vă vorbesc, vă tot vorbesc și pun rămășag, că D-Voastră nu știți încă nici acum prin ce parte de loc ar putea să se afle acel oraș minunat, despre care vă vorbesc?

Vedeți! cu toate acestea el nu poate să fie foarte departe de D-Voastră, pentrucă din truda locuitorilor lui, din bucatele alese și gustoase pe cari le pregătesc ei cu o iscusință ne mai pomenită, a-ți mâncat și D-Voastră de atâtea ori!

Și să-mi credeți, că chiar acei orășeni ar trăi bucuros în prietinie cu D-Voastră și numai dacă a-ți vrea D-Voastră, ca să-i chemați, ei ar veni și s'ar așeză lângă casele D-Voastră, în curțile și în grădinile D-Voastră; pentru-că orașele lor cu toate că sânt locuite de un norod atât de număros sânt atât de mici, încât s'ar putea adăposti cu ușurință într'un șopron, ori sub poala unui pom!

Nu a-ți vrea D-Voastră, ca să aveți la casele D-Voastră niște orașe atât de minunate? Eu v'ași da sfatul, ca să vi le câștigați de unde numai veți putea. Ce bine v'ar fi, dacă le-ați aveă! Locuitori lor v'ar da din când în când hrană, pe cari orice bucătari împărătești de s'ar pune ca să o pregăteasca, tot nu ar ști să o facă așa după cum o fac orășenii pitici.

Și să vă mai spun un lucru. Eu știu, că orășenii mei v'ar ajută de multe ori la vreme de nevoie, la plățirea dărilor, la acoperirea unei șuri, la cumpărat de haine și încălțăminte pentru iarnă și la multe alte lipse, cari se ivesc la casa omului.

Pentru toate aceste orășenii mei, nu ar cere dela D-Voastră decât numai ca să le dați adăpost împotriva ploilor, a vântului, a gerului. De mâncare nu trebuie să le dați D-voastră; pentrucă v-am spus că mâncarea și-o agonisesc ei singuri, ba din prisosul lor încă tot ei vă mai dau și D-Voastră, la vre-o cheltuială într'alt chip nu vă bagă. Iar banii pe cari vi iar da, nu vi-i dă pe camătă și nici împrumut; pentrucă orășenilor mei nu le place cămătăria, ca altor orășeni. Tot ce v'ar da ei, a-ți primi în cinste și de geaba numai pentru bunătatea cu care a-ți fi față de dânșii.

Nu vă gândiți nici acum oameni buni, că ar fi bine să vă câștigați atari orașe minunate? Dar mă întrebați, că de unde să le luați? Veți ști D-Voastră de unde să le luați, îndată ce vă spun, că *orășenii sânt albinele, casele lor sânt fagurii, zidul măreț împrejurul orașului lor este coșnița.*

Știu eu, că veți fi gândit la început, că vă spun povești. Dar acum vă rog, mai gândiți-vă odată bine, peste toate câte v'am spus și veți află, că v'am spus numai adevărul curat.

G. Maican.

inv.

VORBE VESELE.

Era 'n răzmirița din 48/49.

Țara plină de Cazaci, veniți în ajutorul Impăratului.

Un Cazac dă 'n vorbă c'un Românaș, tovarăș de luptă.

— Bine, măi, de ce ne-o trimis pe noi aici?

— Ca să potoliți răzmirița.

— Ce-i aia?

— D'apoi, uite s'or sculat oamenii cu arma împotriva Stăpânirii.

— Păi de ce?

— Bag-seama, nu vreau să mai slujească, ca până acum. Zic, că nu le mai trebuie cuiu străin în casă. Vreau să fie ei stăpâni peste capul lor.

— Păi, că asta nu-i rău, mă! Ce bine-ar fi să se facă și la noi o răzmiriță de-ăstea?

— D'apoi de ce nu faceți?

— Păi, dacă nu poruncește Țarul!

Moș-Trohin.

I-au pus păcatele și pe Săcuiu odată să se suie pe caru de foc.

S'a pus pe-o bancă și așteptă acum să pornească. Când a pornit însă a pornit ca racu, ori mai bine zis ca dracu. că-l ducea cu spatele înainte. Dela o vreme începură a-l lua ameteți pe bietul om învățat să meargă după vârful nasului.

În sfârșit după mult chiu și vai suferind chiar și de „boala mării“ ajunge, unde a plecat.

Dupăce a ajuns îl pun iar păcatele de se jeluiește și altora de ceace i-s'a întâmpat.

Dar unul de colea dupăce a 'nțeles cum stă treaba:

— Păi prostule, n'ai putut schimbă scaunul cu cel din fața ta?

— Ce... gândești că nu m'am gândit la asta?... îi răspunde mândru „ocoșul“ de Săcuiu. Da parc'o fost un făcut, tocmai atunai nu era suflet de om în vagon, cu care să fi putut schimbă locul.

Moș-Trohin.

DESPRE CREȘTEREA ȘI FOLOSUL VITELOR.

(Urmare).

II. Soiurile vitelor.

Cunoscând din cele înșirate până aici nutrețurile cele mai de preț, vom trece la descrierea soiurilor noastre de *vite mari cornute* precum și la înșirarea însușirilor lor de căpetenie. Poporul nostru din Ardeal își are soiul lui de vite albe, din vremuri vechi. Acesta a fost tovarăș la năcazurile poporului și a suferit dimpreună cu el în decursul vremurilor birurile și robotele, de aceea își cântă Românul în atâtea doine boii săi. Acest soi de vite se numește: *rasa ardeleană*; e de culoare albă arginție, are trup frumos și osos, cap mic și coarne lungi, răsucite și cu vârfurile negre. De firea lor sânt vite tari, iuți, se indestulesc cu puțin și sânt, dintre toate rasele, vitele cele *mai bune de jug*. Încât privește carnea și laptele lor, nu se numără între cele mai alese. Dau lapte bun, (5%—6% grăsime) dar puțin 800—1000 litre pe an, iar carnea nu e așa bună ca a altor rase și e și cam săoasă. Aproape înrudite cu acestea sânt *vitele de munte*, cari au aceleași însușiri, însă în urma traiului lor mașter sânt mai mici și mai ușoare.

A doua rasă de vite, care o avem, este *rasa Pinzgau*, sau vitele cele roșii, cum le zice poporul nostru. Acest soi de vite,

care tot mai mult scoate vitele cele albe din prăsila economilor noștri, e adus din Tirol (ținutul Pinzgau), loc tot așa de muntos, cum e și ținutul Ardealului.

Vitele de rasa Pinzgau sânt mai de preț, căci dau lapte mai mult, 1600—1800 litre pe an, au carne mai grasă, mai moale și mai gustoasă și sânt bune și de jug. De statură sânt mijlocii, de culoare roșie închisă, iar spinarea, coada și pe sub foale, precum și pe la pulpele picioarelor sânt albe. Au cap scurt, coarne galbuie cu bot deschis și vârful coarnelor negru. Deasemenea trup proporționat (potrivit) și picioare tari, de aceea sânt bune pentru locurile muntoase. Mai are o însușire bună acest soi de vite. Pe când vitele albe numai după trei ani se pot folosi pentru prăsilă, vițeaua de soiul *Pinzgau* la trei ani are vițel. Tot asemenea și taurii de Pinzgau, la 18 luni se folosesc pentru prăsilă, pe când cei albi numai la trei ani. Este așadară un mare câștig pentru economul, ce are vite de rasa Pinzgau. Afară de aceste rase cunoscute nouă mai sânt o mulțime de alte rase, care de care mai bune de lapte, (olandeze, jersey, etc.), de îngrășat (schorthorn, simenthal etc.).

Să ne lămurim acum asupra foloaselor, ce ni le aduc vitele.

III. Ingrijirea vitelor de jug și de îngrășat.

Cea mai mare parte a poporului nostru își indeplinește aproape toate lucrările economice cu ajutorul vitelor cornute. Drept aceea *vitele de jug* trebuie bine îngrijite. Pe lângă hrana, de care au neapărată trebuință ca să trăiască, ele trebuie să-și câștige din hrana, ce li se dă, și puterea cheltuită prin muncă. De aici urmează, că dacă voim să avem vite bune de jug și frumoase, apoi e de neapărată trebuință ca să le dăm și hrană în măsura muncii, carea o săvârșesc. E o greșeală și păcat strigător la cer, să chinuești vite prea tinere, s. p. de un an și jumătate la tras în jug. Apoi nu are rost să le mănâim prea mult; 8—10 ceasuri la zi e destul, iar vara în căldurile cele mari, să întreprupem lucrul în ceasurile de amiază. Pentru boii, cari vara săvârșesc muncă grea, cel mai bun nutreț e luțerna verde sau cucuruzul mestecat cu măzărliche. Pentru muncă mai ușoară sânt indestulitoare și alte soiuri de fân și de nutrețuri verzi.

Vitele de jug să fie țeselate și peste tot curate și adăpostite în grajd sănătos și curat.

Altă țantă ce voim să ajungem cu economia vitelor, este

ingrășatul lor, dându-ne cu chipul acesta un câștig frumos. Pentru *ingrășatul* vitelor să ne aducă un câștig cât mai mare trebuie să avem în vedere următoarele: 1) vita ce o punem la *ingrășat*, să nu fie nici prea tinără, căci aceasta crește mereu, dar nici prea bătrână, pentrucă e mai moale de gură și mistue mai anevoios, 2) să fie de un soi ales și care se *ingrașe* mai iute, cum sânt vitele roșii, a căror carne fiind mai gustoasă, se și plătește mai bine, 3) să facă mișcare puțină, pentrucă multă mișcare *in*piedecă *ingrășatul*. Pe teimei cercetărilor oamenilor învățați, chiar și statul în picioare, e în paguba *ingrășatului*. Din pricina aceasta vita mânăta ca să se *ingrașe* la pășune nu se *ingrașe* așa iute ca cea ținută în grajd. Cu aceasta nu voiese să zic, că pășunile nu sânt potrivite pentru a *ingrășa* vitele pe ele; din potrivă sânt foarte bune, pentrucă *ingrășatul* la pășune nu este *in*preunat cu greutate și cheltuelile ce le *intimpinăm* la *ingrășatul* în grajd. Dacă *ingrășăm* vita în grajd e foarte bine, ca grajdul să fie mai răcoros și mai întunecos. Pentruca să crească pofta de mâncare a vitei trebuie să i-se dea zilnic 40—50 gr. de sare, adăugată la hrana ei.

Vitele ce le punem la *ingrășat* pot fi mai slabe, sau mai grase. Celor mai slabe nu le dăm deodată nutrețuri mai grase, ci începem cu fân bun și numai după 3—4 săptămâni le *in*bnătățim porția. Regula e, că la început se dă vitei fân, napi, ș. a., iar mai târziu grăunțe și turte.

Dacă *ingrășăm* vitele la grajd e mai bine să le dăm de mâncare de 3 ori pe zi, și numai dacă răzimăm aproape numai în fân le dăm de 2 ori.

ingrășatul la pășune ține 4—5 luni. Pentruca pășunea să fie de folos, iarba are să fie tineră, vitele să nu umble prea mult și să aibă apă bună și curată. Dacă vita nu s'a *ingrășat* destul la pășune, o ținem în grajd tot cu nutreț verde până se *ingrașe* deplin. Pentru a grăbi *ingrășarea* îi mai adăugăm grăunțe și turte. Cu chipul acesta vita pusă la *ingrășat* poate ajunge în timp de 4—5 luni la o greutate însemnată, cu sporire și de 2¹/₂ klg. la zi, și astfel *ingrășatul* vitelor ne aduce un câștig foarte frumos.

(Va urmă).

UN IZVOR DE BOGĂȚIE.

Ne plângem de vremuri grele, de greutatea sarcinilor, sub a căror povară cădem în sărăcie și amar. Dacă ni s'au înmulțit sarcinile, trebuie să căutăm a ne înmulți și *izvoarele de câștig*. Câți nu se plâng din popor, că au pământuri slabe, pietroase-năsiptoase, în cari nu se face, orice ai sămăna.

Nu este pământ atât de slab în lume, pe care *lumina minții* de azi, să nu-l știe întrebuință și folosi. Noi nu am avut aceasta *lumină*, căci vremuri mașteri ne-au ținut robi întunerecului.

Atari pământuri sărace, plantate cu pometuri de neam sau soi ales, ar aduce un venit nespus de mare. De sine înțeles, că acele pometuri trebuiesc *îngrijite*, iar nu lăsate în voia întâmplării.

Pentru a vedea, că ce izvor de bogăție este *pomăritul*, să vedem câți bani câștigă alte neamuri din îngrijirea pomilor de neam ales.

Micul oraș Boulbon, din Franția, face la an 150 mii coroane din vinderea caisinelor și a piersecilor. Nemții din valea Mühlhausen, iau la an câte 280 mii coroane pentru cireșe. Locuitorii ținutului Lion iau la an câte 3 milioane 600 mii coroane pentru castanele vândute.

Sârbia ia la an și 24 milioane coroane, pentru prunele uscate vândute.

Dar să nu mergem așa departe, orașele Kecskemét și Kőrös iau la an câte 100 mii coroane pe caisine, cireșe și struguri. Micul orașel Gönc din comitatul Abauj-Torna, ia la an câte 18 mii coroane pe cireșele vândute.

Locuitorii Maramurășului au luat în anul 1895 pe mere 312 mii coroane.

Locurile sădite cu pomi sânt cu mult mai *sănătoase*, căci ei ne dau aceia parte a aerului, care se numește *oxigen* și care e de lipsă pentru susținerea vieții noastre. Pe locurile sădite cu pomi se adună noaptea rouă și feresc sămănăturile de secetă în vremuri neploioase.

De sine înțeles, că nu fiecare pământ se potrivește pentru ori și ce fel de pomi.

Pe locuri răcoroase și în pământ lutos și năsiptos, le merge bine merilor.

Pe locuri mai umede, prin văi, pe țărmul râurilor și a lacurilor, le merge bine perilor.

În locuri mai stâmpărate, în pământ văros și umed, le place prunilor.

În pământul bogat în var și năsip, și pe locuri adăpostite dinspre mează-noapte, le merge de minune caisinelor.

Piersecul, întocmai ca și caisinelor, crește numai pe locurile unde se coace via și în pământ afânat și bine lucrat.

Ciresul crește în tot locul, chiar și acolo, unde alți pomi nu cresc. Nu-i priște însă pământul gras.

De sine înțeles, că din mulțimea neamurilor de poame, nu ori și ce soi se face în fiecare ținut.

Asupra acestora și a îngrijirii pomilor, vom vedea altădată, ce avem să facem.

Invățătorul poporului.

CHIPURILE NOASTRE.

Infățișăm în acest număr al foii noastre portul din Băniat. Purtătoarea acestui frumos costum a fost premiată în anul 1900 din prilejul adunării generale a „Asociațiunii“ la Băile Erculane. Portul e din Mutincul-mare.

ȘTIRI.

Despărțământul Brad a hotărât se țină în jumătatea întâiu a anului acestuia prelegeri populare în următoarele comune: Brad, Băița, Vaca, Blăjeni, Dupăpiatră, Zdrapt, Hălmăgel, Iosășel și Pleșcuța. În aceste comune se vor adună și sătenii din vecinătate și li se va ține un șir de câte 10—14 prelegeri după un plan, hotărât de comitet.

Cele mai multe prelegeri sânt gata, unele sânt în lucrare.

Întâia prelegere s'a ținut Sâmbăta în 23 Martie a. c. în sala gimnaziului din Brad cu următoarele puncte:

1. Despre „Asociațiune“, prezidenții și întocmirile ei, cu 14 vederi prin schiopticon, predată liber de Dr. P. Oprișă. 2. Întemeietorii gimnaziului din Brad, cu 3 vederi, predată liber de Dr. I. Radu. 3. Ținta foii: „Țara Noastră“, predată de M. Stoia, care a cîștigat din această foaie: „Carte“ și „Bărbă-putredă-jupănu“ de Octavian Goga.

Au ascultat ea la 50 de țărani (bărbați și femei), școlarii dela gimnaziu și profesorii.

I. R.

„Cassa de păstrare“ din Mercurea a abonat revista „Țara noastră“ pentru 20 țărani din acest ținut. Această faptă poate slugi de îndemna băncilor noastre.

Cu bucurie vestim că și din despărțământul inființat de curând în părțile Tășnadului am primit 20 de abonamente.